

Sygn. akt I CSK 1423/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia Klubu Sportowego "G." w O.
przeciwko Zakładom Mechanicznym "C." spółce akcyjnej w O.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 czerwca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 marca 2021 r., sygn. akt I AGa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek pozwanej o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 marca 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda Stowarzyszenia Klub Sportowy „G.” w O. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 marca 2020 r., którym oddalone zostało jego powództwo skierowane przeciwko Zakładom Mechanicznym „C.” S.A. w O. o zapłatę kwoty 6 470 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 kwietnia 2017 r. tytułem zwrotu kosztów wybudowania strzelnicy.

U podstaw oddalenia powództwa i apelacji legło stwierdzenie, że zawarte w umowie przedwstępnej zobowiązanie do budowy nowej strzelnicy (§ 6 umowy) nie zostało przeniesione do umowy sprzedaży na rzecz pozwanej nieruchomości. Z kolei zobowiązanie z § 6 umowy przedwstępnej jest wobec treści umowy definitywnej oraz braku sprecyzowania treści zawartego w nim zobowiązania nie tylko merytorycznie bezzasadne, ale także jako związane z prowadzoną przez powódkę działalnością gospodarczą przedawnione.

Ponadto kwota żądanego odszkodowania jest całkowicie dowolna. Powódka nie wybudowała strzelnicy, które to koszty miało zrekompensować odszkodowanie, nie podała żadnych danych, które wskazywać by mogły choćby na realny zamiar budowy, jak choćby lokalizacja czy własność nieruchomości, na której mogłaby powstać. W konsekwencji hipotetyczne koszty budowy strzelnicy w bliżej nieokreślonym miejscu i czasie w żadnym razie i tak nie mogłyby stanowić podstawy do uwzględnienia powództwa.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda.

Wnosząc o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazał na wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do odpowiedzi na pytanie „czy, a jeżeli tak to jak dalece postanowienia stosunku obligacyjnego o charakterze *accidentalium negotiorum* wpływają na ważność umowy przedwstępnej?”.

Skarżący wskazał, że Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia postawił jednoznaczną, choć jego zdaniem całkowicie błędną tezę, iż brak w zawartym przez strony kontrakcie uznawanym przez strony za umowę przedwstępną cech stanowiących *essentialia negotii* takiej umowy powoduje nieważność całej umowy. Wedle skarżącego, pogląd taki stoi co do zasady w sprzeczności zarówno z przepisem art. 58 § 3 k.c. jak i poglądem wyrażonym w orzeczeniu Sądu Najwyższego wydanym w sprawie III CSK 289/09.

Niezależnie od powyższego - w ocenie skarżącego - skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, z uwagi na wyrażony przez Sąd Apelacyjny pogląd, iż nieważność czynności prawnej w zakresie w jakim konstytuuje ona zobowiązanie o charakterze umowy przedwstępnej dyskwalifikuje jednocześnie (czyni nieważnymi) inne postanowienia zawartej umowy, które nie muszą składać się tylko

na postanowienia przedmiotowo istotne dla konstrukcji umowy przedwstępnej. Zdaniem skarżącego pogląd taki, stoi w oczywistej sprzeczności z treścią art. 58 § 3 k.c. jak i poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w orzeczeniu wydanym w sprawie III CSK 289/09.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów.

Rozpoznanie skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych

spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz.151, i z dnia 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.).

Zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącego nie spełnia wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Powód w lakonicznym uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania ograniczył się do sformułowania pytania, nie przeprowadzając żadnego pogłębionego wywodu prawnego z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła swoich wątpliwości dla wykazania, że stanowi ono istotne zagadnienie prawne. Ujęcie zagadnienia prawnego - ograniczone do przedstawienia własnego poglądu w opozycji do stanowiska prawnego Sądu drugiej instancji - wskazuje na odniesienie go do okoliczności konkretnej sprawy i dążenie do uzyskania tą drogą poglądu, który miałby służyć jej rozstrzygnięciu, nie zaś na istnienie w tym zakresie ogólnego problemu związanego z wykładnią prawa. Nie wykazuje zatem, że w sprawie ujawniły się zagadnienia wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, których wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa. Skarżący nie formułuje nowego, dotąd nie rozstrzygniętego problemu wykładniczego, lecz zarzuca Sądowi Apelacyjnemu błędną ocenę prawną dochodzonego żądania, kwestionując prawidłowość zastosowania przez ten Sąd prawa materialnego w okolicznościach sprawy.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym

- a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

Sytuacja taka w analizowanej sprawie nie zachodzi.

Po pierwsze, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na jej oczywistą zasadność oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Wobec kształtu tych przesłanek nie jest możliwe jednoczesne skuteczne wykazywanie, że w sprawie istnieją wątpliwości interpretacyjne dotyczące przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl. i z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl.). W tym zakresie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawiera wewnętrzną sprzeczność, nie ulega bowiem wątpliwości, że ta sama kwestia nie może stanowić źródła zagadnienia o problemowym i niejasnym charakterze i zarazem podstawę ewidentnej zasadności skargi kasacyjnej, możliwej do stwierdzenia, bez prowadzenia bardziej złożonych rozumowań.

Po drugie, skarżący sformułował jedynie bardzo ogólne i lakoniczne uzasadnienie, które nie pozwala stwierdzić, w czym dokładnie upatruje on przyczyn tego rodzaju – kwalifikowanej i nadzwyczajnej – wadliwości zaskarżonego orzeczenia. Nie uwzględnił, że skarga kasacyjna winna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu elementów kreatywnych skargi. Zakwestionowanie jednej z przesłanek zaskarżonego rozstrzygnięcia jest oczywiście niewystarczające do wykazania oczywistej zasadności skargi. O oddaleniu powództwa i apelacji przesądziło bowiem nie tylko nie zaciągnięcie przez pozwaną ważnego zobowiązania, ale także jego przedawnienie i niewykazanie co do wysokości kwoty żądanego odszkodowania, do których wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie odnosi się w najmniejszym nawet stopniu.

Po trzecie, skonfrontowanie rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji

z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona w wyżej wskazanym rozumieniu. Skarżący odniósł tę przyczynę kasacyjną do zarzutów naruszenia prawa materialnego ujętego w ramach podstaw skargi kasacyjnej, ale w przedstawionym uzasadnieniu wniosku brak jest takich argumentów, które wskazywałyby na rażące naruszenie prawa w ustalonym przez sąd drugiej instancji i wiążącym Sąd Najwyższy stanie faktycznym (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.).

Przyjęcie przez Sądy obu instancji - w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego - że wobec braku w umowie sprzedaży postanowień dotyczących bliżej nie sprecyzowanego zobowiązania ujętego w § 6 umowy przedwstępnej, wolą stron nie było nakładanie na pozwaną tego rodzaju obowiązków, a umowa z dnia 27 października 2009 r. nie miała charakteru odrębnego zobowiązania nie będącego elementem umowy przedwstępnej, nie przemawia za oczywistą zasadnością skargi, skoro koresponduje z określonymi w orzecznictwie dyrektywami wykładni umów (art. 65§ 2 k.c.) oraz charakterem umowy przedwstępnej.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

Wniosek pozwanego – zgłoszony w odpowiedzi na skargę - o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego podlegał oddaleniu. Został on powiązany wyłącznie z żądaniem oddalenia skargi kasacyjnej, a nie odmową przyjęcia skargi do rozpoznania. Takie rozstrzygnięcie w sprawie nie zapadło, a podzielić należy prezentowany w orzecznictwie pogląd, że nie ma podstaw do przyznania kosztów postępowania kasacyjnego stronie, która w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosek o przyznanie tych kosztów łączy ze wskazanymi przez siebie - innymi - rozstrzygnięciami. Pełnomocnik pozwanego nie wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w odpowiedzi na skargę nie odniesiono się w najmniejszym nawet stopniu do przesłanek przedsądu decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01, niepubl., z dnia

30 kwietnia 2021 r., I CSK 684/20, niepubl., i z dnia 8 sierpnia 2012 r., II CSK 112/12, niepubl.).